

ΟΙ ΕΞΩΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

- Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ
- Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ
- Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ
- Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜ
- Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΠΡΟΚΟΛΟΜΒΙΑΝΗΣ
ΑΜΕΡΙΚΗΣ
- Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Η τέχνη της Κίνας

Οι Κινέζοι είναι ένας πανάρχαιος λαός.

Τα κυριότερα θρησκευτικά δόγματα είναι ο Ταοϊσμός, ο Βουδισμός και ο Κομφουκιανισμός.

Ο Ταοϊσμός έδωσε τα βασικά στοιχεία του κινεζικού πολιτισμού, όπως είναι η υποταγή, η ιεραρχία, ο αμοιβαίος σεβασμός, και επέβαλε τη διάδοση της λόγιας παιδείας σε ένα ευρύ φάσμα ανώτερων κοινωνικά στρωμάτων.

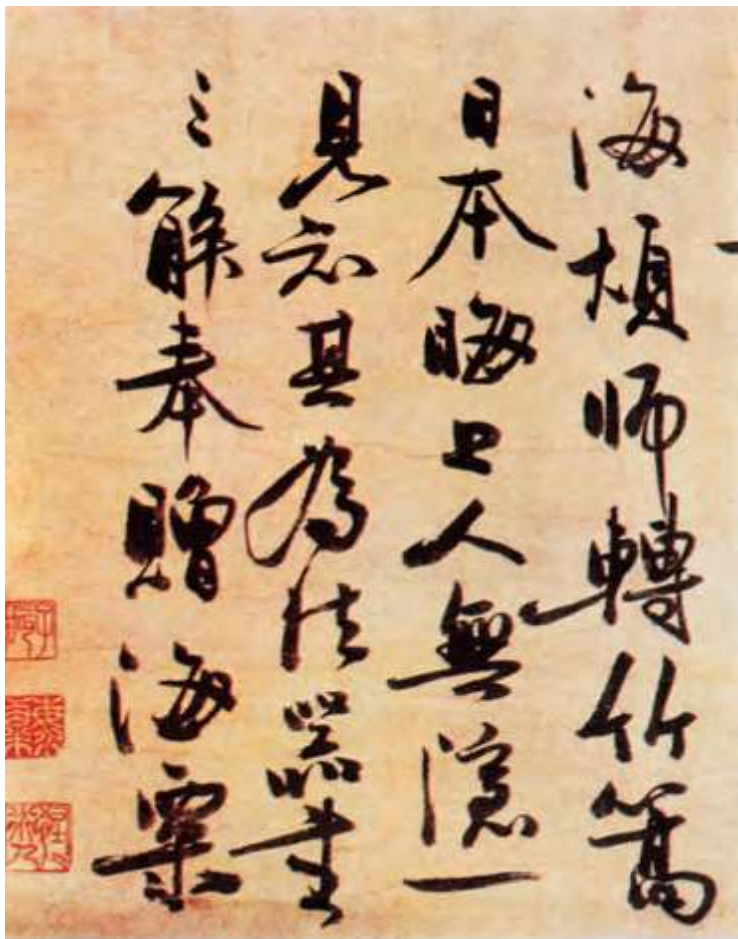
Ο Βουδισμός έθεσε ως αξία της ζωής και της τέχνης το βαθύ διαλογισμό.

Κάτω από την επιρροή του Βουδισμού ο καλλιτέχνης εξισώνεται με τον εμπνευσμένο ποιητή. Οι εικόνες ζωγραφίζονται επάνω σε μετάξι και τυλίγονται σε κυλίνδρους, που οι παρατηρητές τους ξετυλίζουν σε στιγμές ηρεμίας, για να τις απολαύσουν και να στοχαστούν.

Νι Τσαν, Τοπιογραφία (1362 μ.Χ. περίπου), μελάνι σε χαρτί, Ουάσιγκτον.

Ο Νι Τσαν (1301-1374) ήταν λόγιος της ανώτερης τάξης, ο οποίος αποτραβήχτηκε στο αγρόκτημά του και ασχολήθηκε με τις διανοητικές αναζητήσεις μέσω της τοπιογραφίας.

Φενγκ Τσου-Κεν, Καλλιγραφία, κάθετος κύλινδρος, μελάνι σε χαρτί, 0,32 x 1,02 μ.
 Το έργο είναι μαυρόασπρο και διακρίνεται για τις ελεύθερες και ευέλικτες πινελιές του.

Βάζο με κλωνάρια δαμασκηιάς, ύψος 0,34 μ., σελαντόν.

Τα μικρά κεραμικά σκεύη που ψήνονται σε υψηλή φωτιά προαναγγέλλουν την ανάπτυξη του “σελαντόν”, ενός είδους πορσελάνης διακοσμημένης με το λεγόμενο “μυστικό χρώμα” που χρησιμοποιούνταν αποκλειστικά για τα αγγεία των βασιλικών οικογενειών. “Σελαντόν” είναι αυτό το αχνοπράσινο χρώμα

“Πήλινος στρατός”, λεπτομέρεια, τερακότα, Ξιάν, Κίνα.

Ο τάφος απλώνεται σε μια έκταση 12.000 τετραγωνικών μέτρων και απαρτίζεται από ψηλά κτίρια που περιβάλλονται από σκεπαστές στοές, διακοσμημένες με ανάγλυφα. Οι παράπλευροι τάφοι έχουν κατασκευαστεί με πλίνθινα δάπεδα και στέγες που στηρίζονται σε ξυλοδεσιές. Στεγάζουν έναν πήλινο στρατό, που αποτελείται από αρκετές χιλιάδες (7.300) ένστολους άνδρες, σε φυσικό μέγεθος, οι οποίοι κρατούν πραγματικά ή ψεύτικα όπλα, ενώ μερικοί απ’ αυτούς έχουν το άρμα ή το άλογό τους. Ο στρατός αυτός ανακαλύφθηκε το 1974. Ο ρεαλισμός που χαρακτηρίζει αυτές τις πήλινες φιγούρες μάς βοηθά να πληροφορηθούμε σχετικά με το στρατιωτικό εξοπλισμό της εποχής, την ενδυμασία ή την κόμμωση. Το καθένα από αυτά τα αγάλματα είναι διαφορετικό ως προς τα χαρακτηριστικά του προσώπου. Οι όρθιοι πολεμιστές υπακούουν σε μια αυστηρή μετωπικότητα, ενώ οι γονατισμένοι τοξότες έχουν μια στάση σαν να ετοιμάζονται να ρίξουν βέλη με το τόξο τους.

Οι Κινέζοι καλλιτέχνες **δεν προσπάθησαν να αντιγράψουν τη φύση**, αλλά τη μελέτησαν μέσα από έργα μεγάλων δασκάλων. Κοντά στη φύση πήγαιναν όταν πια είχαν γίνει άριστοι τεχνίτες. Ο στοχασμός ήταν η βασική αρχή της κινεζικής τέχνης.

Όσον αφορά την **αρχιτεκτονική**, στην Κίνα υπάρχει πληθώρα ναών και μοναστηριών. Τα γνωρίσματά τους είναι: **η απλή παραλληλόγραμμη κάτοψη, οι διάτρητοι τοίχοι που κλείνουν με ξύλινα παραπέτα, οι κίονες, και η έντονη διακόσμησή τους**, αλλά και η οργάνωσή τους στο χώρο, ο οποίος χαρακτηρίζεται από μια σειρά αυλών και κήπων που επικοινωνούσαν μεταξύ τους με τη βοήθεια στοών.

Παγόδα Γιακουσί-τζι (700 μ.Χ. περίπου), περίοδος Νάρα. Η μεγάλη καινοτομία της κινεζικής αρχιτεκτονικής είναι η κατασκευή της παγόδας. Η παγόδα είναι ένα πολυώροφο και πολυπλευρικό κτίριο, με μονό αριθμό ορόφων. Κάθε όροφος έχει μια διακοσμημένη προεξέχουσα στέγη. Οι πρώτες παγόδες ήταν ξύλινες, αλλά στη συνέχεια κατασκευάζονταν με τούβλο (και σώζονται μόνον αυτές). Το ύψος της αυτοκρατορικής παγόδας είναι εντυπωσιακό και φτάνει τα 90 μέτρα, σχεδόν όσο το ύψος ενός ουρανοξύστη

Η τέχνη της Ινδίας

Ο ινδικός πολιτισμός είναι πανάρχαιος, αναπτύχθηκε στην κοιλάδα του Ινδού ποταμού και άκμασε γύρω στο 2000 π.Χ. Από το τέλος της 2ης π.Χ. χιλιετίας εμφανίστηκε ένας νέος πολιτισμός, ο **βεδικός**. Η βεδική θρησκεία εξελίχθηκε στο Βραχμανισμό και στις πολυάριθμες θρησκευτικές δοξασίες που συνθέτουν τον Ινδουισμό. Τον 5ο π.Χ. αιώνα εμφανίστηκε και ο Βουδισμός.

Η ινδική τέχνη υπάρχει ως φαινόμενο αδιαχώριστο από τη ζωή και ο ρόλος της είναι να συνδέσει την παράδοση με τους κανόνες που ρυθμίζουν τη ζωή.

Η κοινωνική συγκρότηση της Ινδίας στηρίχτηκε σε ένα αυστηρά θρησκευτικό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει ένα ολόκληρο σύστημα χειρονομιών (**μούντρα**), που μεταφέρει το θρησκευτικό τελετουργικό τόσο στο θέατρο όσο και τις πλαστικές τέχνες.

Οι χειρονομίες αυτές στη ζωγραφική ήταν ταξινομημένες λεπτομερέστατα, και ο καλλιτέχνης, προκειμένου να δημιουργήσει ένα έργο, έπρεπε να υπακούει σε έναν αυστηρό κώδικα.

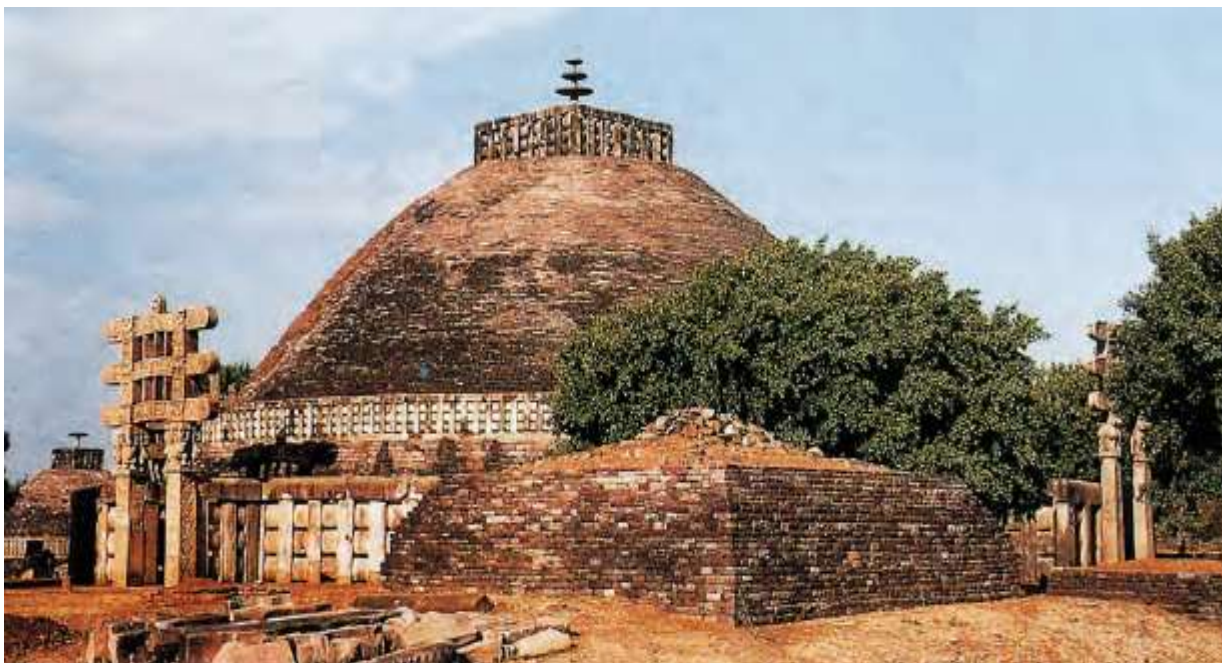

Βούδας σε διαλογισμό (7ος-8ος αιώνας μ.Χ.), Μπανγκόκ, Εθνικό Μουσείο.

Ο ίδιος ο Βούδας αρχικά δεν αναπαρίσταται, μόνο συμβολίζεται, για παράδειγμα, ως τροχός (που σημαίνει τη γέννηση, την ωρίμανση, το θάνατο και τον ηλιακό δίσκο) επάνω στο θρόνο του. Ο Βουδισμός Μαχαγιάνα έδωσε έμφαση στο πρόσωπο του Βούδα, το οποίο φαίνεται να έχει δεχτεί επιρροές από ελληνικά και ρωμαϊκά πρότυπα, με πτυχώσεις στα ρούχα και πλάσιμο της μορφής που θυμίζει ρωμαϊκά αγάλματα. Τις περισσότερες φορές ο Βούδας παρουσιάζεται στη στάση του λωτού.

Ο ναός, κατά τη βουδιστική αλλά και την ινδουιστική περίοδο, αντιμετωπίζεται **ως μικρογραφία του σύμπαντος**, με το ιερό στο κέντρο του (έδρα της θεότητας), στο οποίο συναντιούνται ο ουράνιος κόσμος με το γήινο ή με αυτόν που βρίσκεται κάτω από τη γη. Οι στέρνες που υπάρχουν γύρω από το ναό συμβολίζουν τον ωκεανό ο οποίος περιβάλλει τον κόσμο. Σε τέσσερα κεντρικά σημεία υπάρχουν πύλες οι οποίες συμβολίζουν τα ανοίγματα του ουράνιου θόλου και την επικοινωνία του θεού με τον άνθρωπο. Οι ινδικοί ναοί συχνά λαξεύονταν σε βράχο.

Μεγάλη στούπα (2ος-1ος αιώνας π.Χ.), Σανσί.

Οι στούπες, χαρακτηριστικοί τύμβοι που περιέχουν τα λείψανα σημαντικών βουδιστών, αποτελούν ένα συμβολικό διάγραμμα του σύμπαντος. Η πιο γνωστή στούπα είναι αυτή που βρίσκεται στο Σανσί. Έχει μορφή ημισφαιρίου, με επίπεδη κορυφή, επάνω στην οποία βρίσκεται μια τετράγωνη κατασκευή, ενώ στη μέση της υπάρχει ένας άξονας που αναπαριστά τον άξονα της γης. Η τριώροφη ομπρέλα στην οποία κατάλήγει το κτίριο συμβολίζει τα τρία “κοσμήματα” του Βουδισμού: τον ίδιο το Βούδα, το νόμο και τις μοναστικές κοινότητες. Η μορφή της στούπας εκφράζει την πορεία του Βούδα προς τη φώτιση.

Η γλυπτική κατέχει πολύ σημαντική θέση στην ινδική τέχνη. Αναπαριστά την καθημερινή και τη θρησκευτική ζωή, μύθους και έπη. Η ζωγραφική δε φτιάχνει εικόνες που είναι μόνο αντικείμενα λατρείας, αλλά είναι και αφορμή για στοχασμό. Τα έργα φιλοτεχνούνται σε παπύρους, σε πίνακες ή στους τοίχους και έχουν διδακτικό ρόλο.

Από ορισμένα κείμενα που διασώθηκαν γνωρίζουμε ότι οι ναοί και τα ανάκτορα, ήδη από τη 2η χιλιετία π.Χ., είχαν πλούσια διακόσμηση. Από τον 3ο αιώνα π.Χ. διασώζονται μονολιθικοί κίονες που έχουν επάνω τους χαραγμένα τα βουδιστικά διατάγματα.

Ναός του Λινγκαράτζα (1100 μ.Χ. περίπου), Μπουβανεσβάρ.

Η εντύπωση που δίνει ο ναός είναι αυτή ενός ορεινού τοπίου. Η γενική αίσθηση του κατακόρυφου διακόπτεται από λιοντάρια που υποβαστώντας τους τρούλους. Ο ναός είναι χαρακτηριστικό δείγμα της τάσης της ινδικής τέχνης για επαναλαμβανόμενους ρυθμούς, οι οποίοι αντιστοιχούν στα επαναλαμβανόμενα κομμάτια που συναντάμε στα ιερά κείμενα.

Η τέχνη της Ιαπωνίας

Το 538 μ.Χ. είναι η χρονολογία – σταθμός της ιαπωνικής ιστορίας. Είναι η χρονιά που κάποιος Κορεάτης ηγεμόνας χάρισε στον αυτοκράτορα της Ιαπωνίας ένα αγαλματάκι το οποίο συνόδευε μια επιστολή που αναφερόταν στο “Νόμο του Βούδα”. Μαζί με το Βουδισμό η Ιαπωνία υιοθέτησε όλο σχεδόν τον κινεζικό πολιτισμό. Μετά από λίγα χρόνια άρχιζε στην Ιαπωνία η ανέγερση του βουδιστικού μοναστηριού “Χοκόσι”, το οποίο καταστράφηκε, ενώ επάνω στα ερείπιά του χτίστηκε το πολύ μεγαλύτερό του “Χοριούτζι”, το οποίο διατηρείται μέχρι σήμερα.

Χοριούτζι (670 μ.Χ.), Νάρα.

Σ’ αυτό το ναό παρουσιάζεται η πολύ ενδιαφέρουσα συνολική διάταξη και σύνθεση όγκων, που είναι χαρακτηριστικό της γιαπωνέζικης αισθητικής

Μέχρι τον 9ο αιώνα η γιαπωνέζικη αρχιτεκτονική χαρακτηρίζεται από λιτότητα και μια μεγαλοπρέπεια που δεν είναι πομπώδης, αλλά δημιουργεί ατμόσφαιρα ηρεμίας. Τον 9ο αιώνα δύο μοναχοί φέρνουν από την Κίνα ορισμένα δόγματα τα οποία είναι μια ιδιάζουσα μορφή Βουδισμού και θα δημιουργήσουν μια **νέα τεχνοτροπία**.

Το πρώτο χαρακτηριστικό αυτής της τεχνοτροπίας είναι ότι τα μοναστήρια χτίζονται πια επάνω στο βουνό, ενώ πριν ήταν αναπόσπαστο κομμάτι της πόλης.

Έτσι, εγκαταλείπεται ο γεωμετρικός σχεδιασμός (που απαιτούσε επίπεδο έδαφος) και τα κτίρια διαμορφώνονται ανάλογα με τη μορφολογία του εδάφους, με αποτέλεσμα να λείπει η συμμετρία. Επίσης, τα κεραμίδια αντικαθίστανται με σανίδες, ενώ τα πέτρινα δάπεδα γίνονται ξύλινα. Η άνθηση του πολιτισμού της Αυλής επεκτείνεται και στη διακόσμηση των μοναστηριών, τα οποία τώρα αποκτούν μια πολυτέλεια, σε αντίθεση με την προηγούμενη λιτότητα που τα χαρακτήριζε.

“Το περίπτερο με τους φοίνικες” (1053 μ.Χ.), Μπιοντοϊν, Κιότο.

Το περίπτερο διακοσμείται με μπρούντζινες φιγούρες στη στέγη και έχει σχήμα που θυμίζει πουλί με ανοικτά φτερά. Ήταν αυτοκρατορικό θερινό ανάκτορο, το οποίο μετατράπηκε σε μοναστήρι. Το εσωτερικό του είναι πολυτελές, ενώ το άγαλμα του Βούδα έχει κατασκευαστεί από επιχρυσωμένο ξύλο και στηρίζεται επάνω σε βάθρο. Όλα τα γείσα, οι κίονες και η οροφή έχουν πλούσια και πολύχρωμη διακόσμηση, ενώ οι τοίχοι καλύπτονται από ζωγραφικές παραστάσεις και ανάγλυφα

Ο Ναός του Χρυσού Περιπτέρου

Είναι απο τα διασημότερα αξιοθέατα στην Ιαπωνία και ένα από τα 17 μέρη που απαρτίζουν τα χαρακτηρισμένα ως Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ «Ιστορικά Μνημεία του Αρχαίου Κιότο.

Κάθε όροφος είναι χτισμένος με διαφορετική αρχιτεκτονική. Ο πρώτος όροφος (ισόγειο) με την αρχιτεκτονική παλατιού της περιόδου Χεϊάν (794-1185), ο δεύτερος με τεχνοτροπία των κατοικιών των σαμουράι ενώ ο τρίτος όροφος με την κινέζικη τεχνοτροπία Ζεν. Οι δύο τελευταίοι όροφοι είναι καλυμμένοι με φύλλα χρυσού. Στην κορυφή υπάρχει ένας χρυσός φοίνικας. Μέσα στο Χρυσό Περίπτερο το οποίο είναι κλειστό για το κοινό, υπάρχουν βουδιστικά αγάλματα και ένα άγαλμα του Ασικάγκα Γιοσιμίτσου.

Όσον αφορά τη ζωγραφική, πολλά έργα έχουν χαθεί, γιατί είχαν ζωγραφιστεί επάνω σε μετάξι. Οι περισσότερες ζωγραφιές είναι αφηγηματικές και ιστορούν παλαιότερες ζωές του Βούδα.

Τον 9ο αιώνα διαμορφώνεται μια καθαρά **κοσμική ζωγραφική**. Οι ζωγράφοι δανείζονται τα θέματά τους από τη λογοτεχνία και τα φιλοτεχνούν επάνω σε κυλίνδρους.

Τα πρόσωπα σ' αυτές τις εικόνες είναι τελείως σχηματοποιημένα, ενώ τα χρώματα είναι τέτοια, που δημιουργούν ατμόσφαιρα (όπως, για παράδειγμα, μερικά κλαδιά που φαίνεται να τα έχει σκορπίσει ο άνεμος υποβάλλουν το συναίσθημα της μελαγχολίας).

Ο κύλινδρος ξετυλίγεται σιγά σιγά, ανάλογα με τον τρόπο που τον προσεγγίζει ο θεατής. Έτσι, στην επιφάνεια του έργου, μαζί με την απόδοση του χώρου εισάγεται και η έννοια του χρόνου. Ο ζωγραφισμένος κύλινδρος είναι, με μια έννοια, ένα είδος κινηματογραφικής ζωγραφικής.

Η χαρακτηριστική γνωρίζει μεγάλη άνθηση στην ιαπωνική τέχνη. Τα χαρακτηριστικά αποκαλούνται **“απεικονίσεις του ρευστού κόσμου”** και παρουσιάζουν εικόνες της καθημερινής ζωής. Η ιαπωνική ξυλογραφία και η ζωγραφική επάνω σε μετάξι επηρέασαν καθοριστικά την ευρωπαϊκή τέχνη του 19ου αιώνα.

Χοκουσάι, ξυλογραφίες.

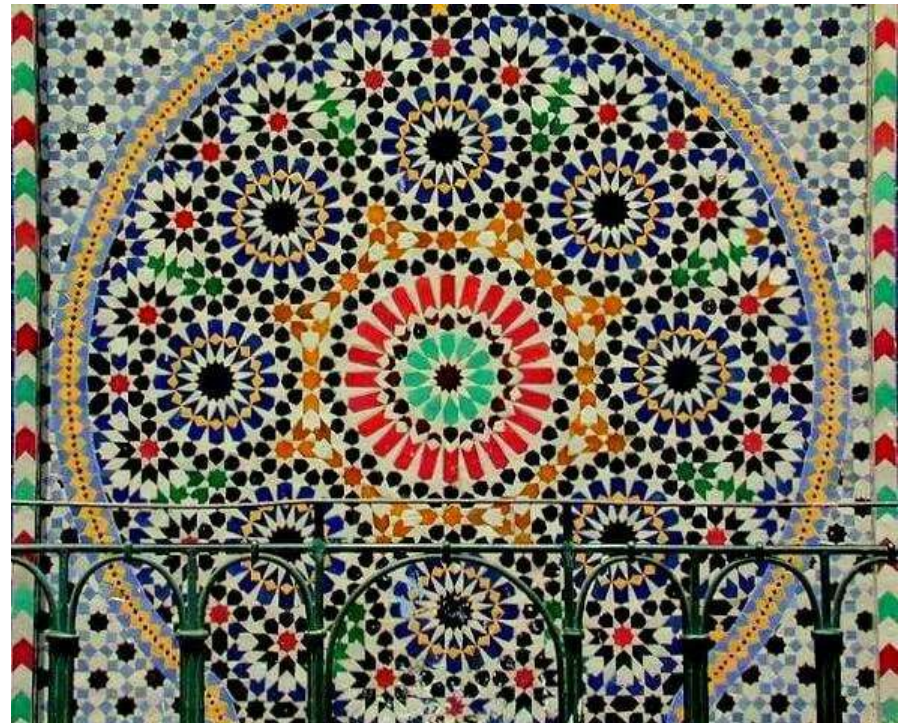
Ο Χοκουσάι (1760-1849) παρουσιάζει μια σειρά τοπίων με τίτλο “Τριάντα έξι απόψεις του όρους Φούτζι”, στην οποία πραγματεύεται - με πολύ μεγάλη χρωματική και συνθετική τόλμη και από διάφορες οπτικές γωνίες - το ηφαίστειο του όρους Φούτζι.

Η τέχνη του Ισλάμ

Οι Άραβες, λαός νομαδικός που οργανώθηκε από το Μωάμεθ και τους διαδόχους του, εξαπλώθηκαν με τις κατακτήσεις τους σε περιοχές της Ασίας, της Αφρικής, ακόμη και της Ευρώπης (Ισπανία).

Πολιτισμικά στοιχεία των Αράβων μεταδόθηκαν στην Περσία, την Ανατολία, την Αίγυπτο και την Ισπανία, με έντονες βέβαια διαφοροποιήσεις.

Οι αναπαραστατικές εικόνες δεν επιτρέπονταν στην τέχνη του Ισλάμ (κάτι που ισχύει ακόμη και σήμερα) και οι καλλιτέχνες επιδίδονταν σε λεπτές δαντελωτές διακοσμήσεις, βασικό χαρακτηριστικό στοιχείο των έργων που ονομάζονται **αραβουργήματα**.

Η απόδοση της πραγματικότητας δεν ενδιαφέρει καθόλου την ισλαμική τέχνη:
δεν υπάρχει δομή σώματος, προοπτική ή φωτοσκίαση.

Η τέχνη του Ισλάμ έγινε γνωστή και μέσα
από τα περίφημα ανατολίτικα χαλιά.
Σ' αυτά απεικονίζονται φυτικά και γεωμετρικά
θέματα

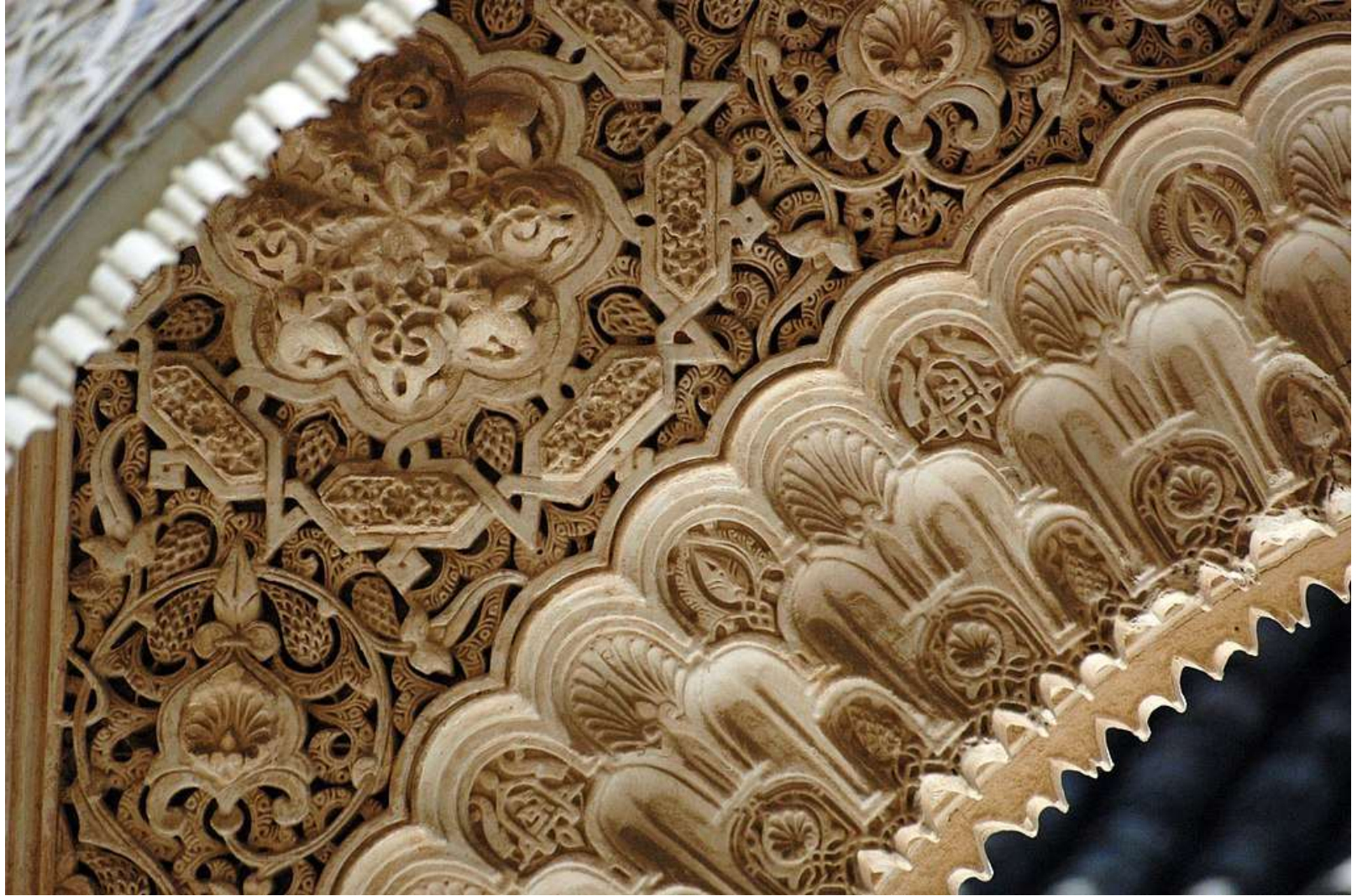

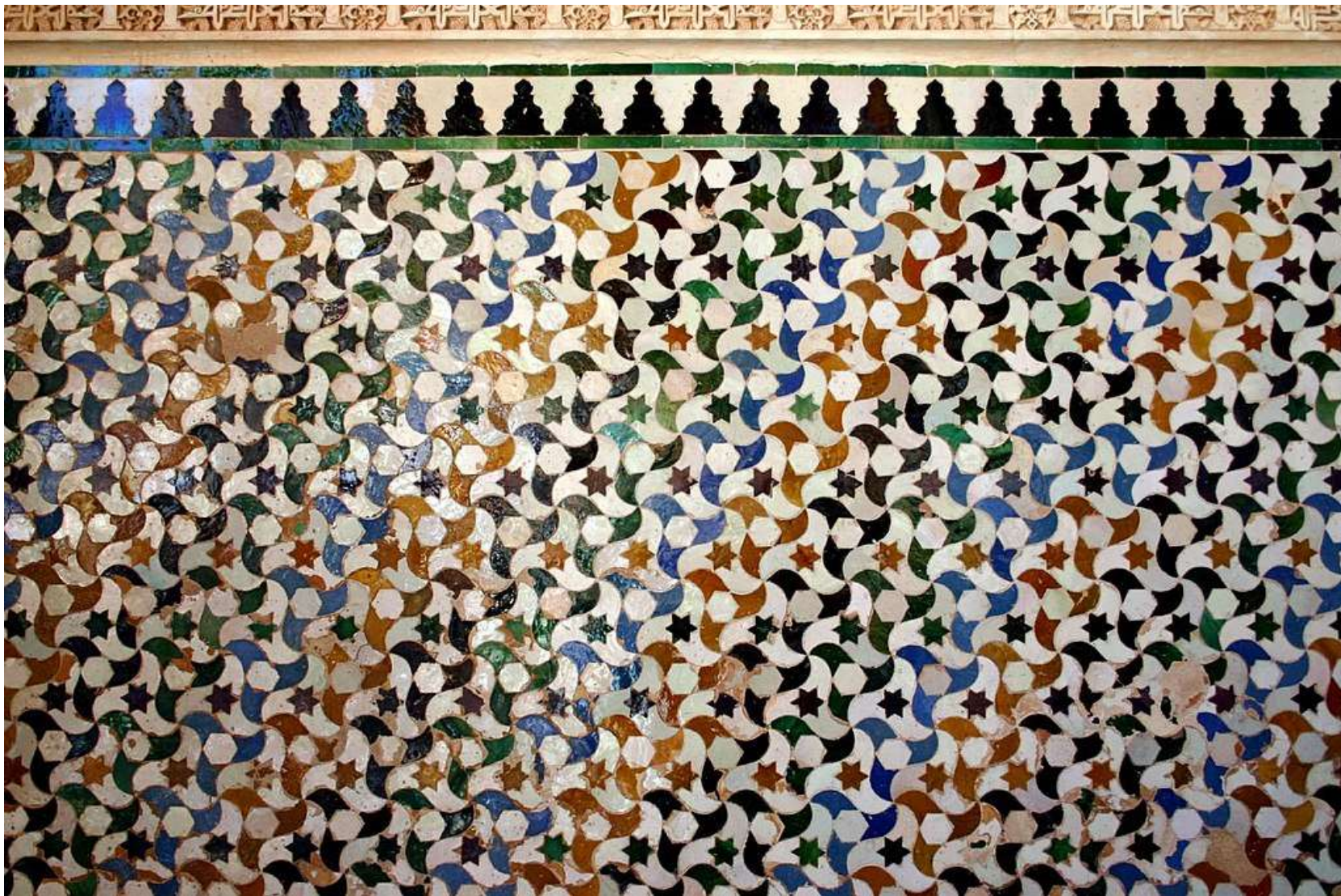
Η μεγαλύτερη άνθηση της ισλαμικής τέχνης παρατηρείται στην Ισπανία με το πολυτελέστερο ίσως κτίσμα ολόκληρης της Ευρώπης, **το παλάτι της Αλάμπρα** στη Γρανάδα.

Η κατασκευή του κτιρίου ξεκίνησε τον 11ο αιώνα (το κτίσμα προοριζόταν για εξοχική κατοικία ενός βεζίρη) και ολοκληρώθηκε το 14ο αιώνα, όταν η Γρανάδα έγινε η πρωτεύουσα ενός ισχυρού εμιράτου (τότε η Αλάμπρα έγινε ανάκτορο). Εξωτερικά μοιάζει σαν ένα αυστηρό οχυρό, αλλά το εσωτερικό του αποτελείται από ηλιόλουστα δωμάτια, χτισμένα γύρω από εσωτερικές αυλές, με κομψή διακόσμηση και εμφανή πολυτέλεια. Μ' αυτή την έννοια η ισλαμική αρχιτεκτονική εμφανίζει μια τάση εσωστρέφειας.

Η “Αυλή των Λεόντων” (14ος μ.Χ. αιώνας), Αλάμπρα, Γρανάδα, Ισπανία.

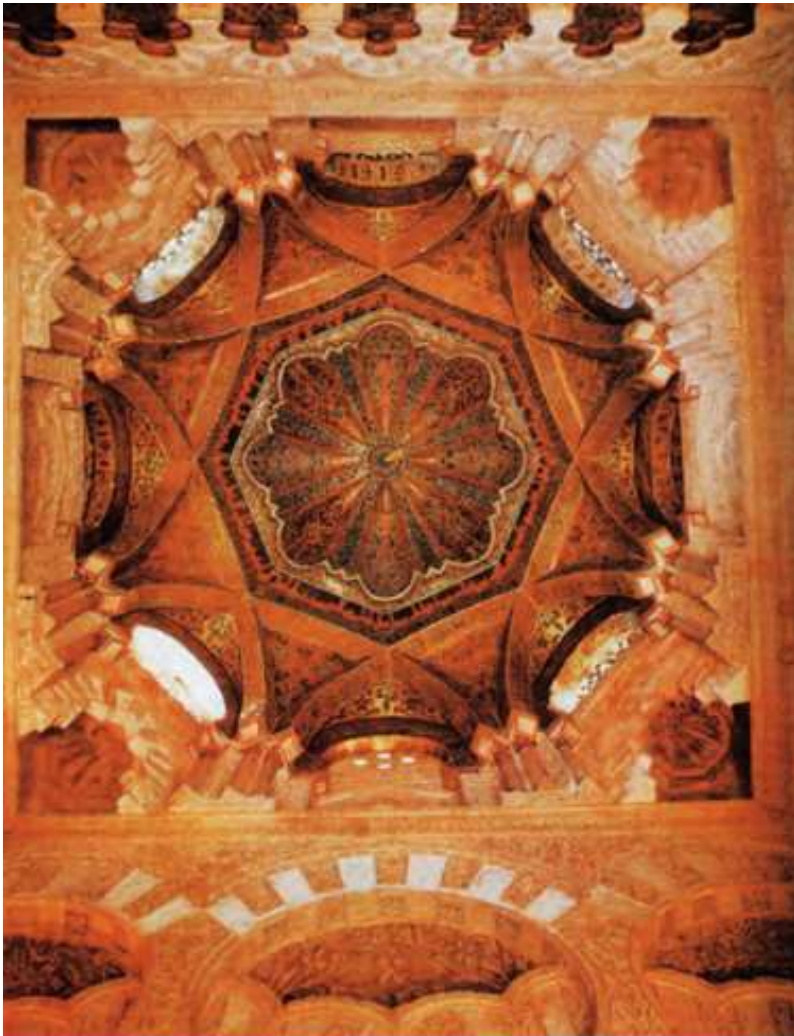
Το ανάκτορο των σουλτάνων της Γρανάδας είναι περικλειστο από τείχη που έχουν κόκκινο χρώμα (αραβικά al- hamra=κόκκινο χρώμα). Στο εσωτερικό μέρος οι τοίχοι φέρουν επιγραφές που δοξάζουν τον Αλλάχ και αναφέρονται στη ματαιότητα της επίγειας ζωής. Είναι διακοσμημένοι με κεραμικά πλακάκια που παρουσιάζουν αφηρημένα γεωμετρικά σχήματα, τα οποία αποτελούν ένα ενιαίο σχέδιο, χωρίς να ξεχωρίζει το θέμα ή το φόνο. Η “Αυλή των Λεόντων” περιβάλλεται από κίονες που δεν έχουν κανονική συμμετρία: η διάταξή τους είναι άλλοτε διπλή και άλλοτε μονή. Στο κέντρο της αυλής βρίσκεται η κεντρική κρήνη την οποία περιμετρικά στηρίζουν λιοντάρια. Το νερό που αναβλύζει από εκεί διοχετεύεται σε τέσσερα ρυάκια που συμβολίζουν τον Παράδεισο, ο οποίος, σύμφωνα με ένα εδάφιο του Κορανίου, είναι κήπος στον οποίο κυλούν ποτάμια.

Οι «σταλακτίτες» (*mocárabe*) στην *Sala de los Abencerrajes*

Το χαρακτηριστικότερο οικοδόμημα της ισλαμικής τέχνης είναι το τέμενος. Τα τεμένη είναι οι τόποι λατρείας των μουσουλμάνων, ναοί με θόλους, φωτεινούς και άνετους εσωτερικούς χώρους και ψηλούς μιναρέδες. Τα τεμένη στο εσωτερικό τους είναι διακοσμημένα με πλακάκια που έχουν πλούσια χρώματα, φυτικά μοτίβα, γεωμετρικά σχέδια και φράσεις από το Κοράνι.

Εσωτερικό του Μεγάλου Τεμένους και τρούλος επάνω από το “μιχράμπ” (το χώρο που δείχνει προς τη Μέκκα) (961-976 μ.Χ.), Ισπανία, Κόρδοβα.
Η παλαιά ρωμαϊκή πόλη της Κόρδοβας είχε επιλεγεί ως πρωτεύουσα της ισλαμικής Ισπανίας. Αυτό το τέμενος ήταν το ισλαμικό ισοδύναμο των μεγάλων χριστιανικών ναών των αυτοκρατορικών χρόνων. Για την κατασκευή του χρησιμοποιήθηκαν 581 κορινθιακοί και σύνθετοι κίονες από παλαιότερα ρωμαϊκά οικοδομήματα. Το τέμενος επεκτάθηκε τρεις φορές, καλύπτοντας ένα χώρο 180 x 130 μ.

<https://mezquita-catedraldecordoba.es/en/descubre-el-monumento/el-edificio/>

Οι μουσουλμάνοι ανέπτυξαν ιδιαίτερα την τέχνη του ψηφιδωτού, την οποία υιοθέτησαν από τη ρωμαιοβυζαντινή παράδοση, αλλά τη χρησιμοποίησαν ως μέσο επίδειξης πλούτου και δύναμης. Η καλλιγραφία ήταν η διακοσμητική τέχνη που προτιμούσαν οι μουσουλμάνοι. **Τα κουφικά** ήταν η πρώτη επίσημη μορφή αραβικής γραφής. Οι επιγραφές με κουφικούς χαρακτήρες είναι μια διαδεδομένη μορφή διακόσμησης σε πολύτιμα αντικείμενα όπως σε κασετίνες από ελεφαντόδοντο και σε πήλινα πιάτα.

Η τέχνη της προκολομβιανής Αμερικής

Όταν οι Ισπανοί άρχισαν να κατακτούν την αμερικανική ήπειρο, διαπίστωσαν ότι, εκτός από τις σκόρπιες φυλές ιθαγενών που είχαν πρωτοσυναντήσει, σε ορισμένες περιοχές υπήρχαν και οργανωμένες κοινωνίες με προηγμένο πολιτισμό και αξιοθαύμαστες πρωτεύουσες. Στο Μεξικό, όπου έφτασε το 1519 ο Κορτές, συνάντησε τον πολιτισμό των **Αζτέκων**. Στο Περού ο πολιτισμός των **Ίνκας** είχε εξαπλωθεί σε μια τεράστια περιοχή από τη Βόρεια Κολομβία έως τη Βόρεια Χιλή.

Παλαιότερος από όλους είναι ο πολιτισμός των **Ολμέκων** (1500-200 π.Χ.) κοντά στον Κόλπο του Μεξικού.

Δείγματα αυτού του πολιτισμού είναι η ιερογλυφική γραφή, το σύστημα αρίθμησης, το ημερολόγιο και τα τελετουργικά κέντρα με τις μεγάλες πλατείες και την αξονική διάταξη.

Οι **Μάγια**, που ανέπτυξαν τον πολιτισμό τους από τον 4ο π.Χ. έως το 17ο μ.Χ. αιώνα, δημιούργησαν μνημειακά έργα από λαξευμένο λίθο, περισσότερο περίτεχνα από αυτά των Ολμέκων. Η εξέλιξη κορυφώθηκε στα τελετουργικά κέντρα της κλασικής περιόδου (200 π.Χ.-900 μ.Χ.).

Στα μέσα του 9ου μ.Χ. αιώνα στην κοιλάδα του Μεξικού έφτασαν από το βορρά οι **Τολτέκοι** και αργότερα οι Αζτέκοι, οι οποίοι το 1370 άρχισαν να χτίζουν την πρωτεύουσά τους, Τενοχτιτλάν.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των Ισπανών που την κατέλαβαν το 1521, επρόκειτο για μια εντυπωσιακή, τεράστια μητρόπολη, με λιθόστρωτους δρόμους, με αγορές και μεγαλόπρεπα ανάκτορα. Ανάλογη ήταν και η πολιτισμική εξέλιξη στην περιοχή του Περού.

Παλάτι Παλένκ (Palenque), Μεξικό.

Παλάτι Παλένκ (Palenque), Μεξικό.

Από τα μεγαλύτερα κέντρα του πολιτισμού των Μάγια, το Παλένκ επιδεικνύει ακόμα τα μεγάλα παλάτια και τους μεγάλους ναούς του. Οι τεράστιες διαστάσεις αυτού του παλατιού αντανακλούν τη δύναμη των ηγετών που το έχτισαν.

Όρθια φιγούρα, Ρώμη, Μουσείο Λουίτζι Πιγκορίνι.

Από τις χαρακτηριστικότερες μορφές τέχνης των Μάγια είναι τα αγαλματίδια από τερακότα. Στο μικρό αυτό αγαλματίδιο τα πλούσια διακοσμητικά στοιχεία, τα οποία κάποτε ήταν ζωγραφισμένα με έντονα χρώματα, φανερώνουν τη διακεκριμένη, κοινωνικά, θέση του αναπαριστάμενου άντρα

Η τέχνη της Αφρικής

Επειδή το φυσικό περιβάλλον της Αφρικής παρουσιάζει μεγάλες διαφορές (τροπικά δάση, έρημοι, βουνά, σαβάνες κ.ά.), αναπτύχθηκαν πολλοί και διαφορετικοί πολιτισμοί.

Όταν το 15ο αιώνα οι Ευρωπαίοι άρχισαν να εξερευνούν την αφρικανική ενδοχώρα, ήρθαν αντιμέτωποι με μια τεράστια ήπειρο, της οποίας οι λαοί είχαν αναπτύξει έναν ιδιαίτερο πολιτισμό.

Η ποικιλία της αφρικανικής τέχνης, συνέπεια των διαφορετικών συνθηκών ζωής, δεν παρουσιάζει σχεδόν καθόλου κοινά στοιχεία, παρά μόνο την προσήλωση στις παραδόσεις.

Τα περισσότερα έργα τέχνης σχετίζονται με τη γλυπτική. Αγαλματίδια, μάσκες, τελετουργικά κύπελλα, θρόνοι, κεφάλια και άλλα έργα τέχνης κατασκευάζονται από τα κατά τόπους υλικά, όπως είναι το ελεφαντόδοντο, το ξύλο, οι φυτικές ίνες, ο μπρούντζος, ο χαλκός, ο χρυσός και ο άργιλος

Κεφάλι ενός Όνι (12ος-15ος αιώνας), κράμα χαλκού, Ίφε, Μουσείο Αρχαιοτήτων Ίφε.

Στην πρωτεύουσα της φυλής των Γιορούμπα, στο Ίφε, στη Νότια Νιγηρία, φυλάσσεται μια σειρά από εικονιστικά κεφάλια με νατουραλιστικά χαρακτηριστικά. Έργα σαν και αυτό αναγνωρίστηκαν από τους Δυτικοευρωπαίους ως σπουδαία δείγματα αφρικανικής γλυπτικής, αφού ταίριαζαν στην ευρωπαϊκή αισθητική. Η νατουραλιστική γλυπτική αναπτύχθηκε κυρίως στις βασιλικές αυλές του Ίφε και του Μπενίν και ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με τα αφρικανικά έργα των μικρότερων κοινοτήτων, στα οποία εκφράζονταν, στο πλαίσιο των παραδόσεών τους, οι υπερφυσικές δυνάμεις της φύσης

Μάσκα, ξύλο, Ακτή του Ελεφαντοστού, Νέα Υόρκη, Μητροπολιτικό Μουσείο.

Οι αφρικανικές μάσκες έγιναν αρχικά για τελετουργικούς σκοπούς, ως μέσο επικοινωνίας μεταξύ ορατού και αόρατου κόσμου, και απέχουν πολύ από την απεικόνιση των πραγματικών χαρακτηριστικών ενός προσώπου, γιατί έχουν ως στόχο την απόδοση αφηρημένων εννοιών όπως του φόβου, του σεβασμού, της εκδίκησης